

WETENSCHAPPERS BEVESTIGEN: RITUEEL SLACHTEN DOET PIJN

- **Bekritiseerde Wageningse wetenschapper staat niet alleen.**
- **'Welzijnsrisico kleiner na verdoving.'**

Dieren lijden pijn bij onverdoofd slachten, stelde slachtdeskundige Bert Lambooij. Klopt niet, zeggen enkele joodse organisaties, die zelfs zover gingen om een kort geding aan te spannen tegen Wageningen UR. Ook TNO geeft een afkeurend oordeel. Maar de Wageningse wetenschapper bevindt zich in goed gezelschap: een Europese studie ondersteunt zijn bevindingen.

Lambooij maakte in 2008 een rapport op verzoek van het toenmalige ministerie van LNV, na kamervragen over dit onderwerp door de Partij voor de Dieren. De belangrijkste conclusie luidde: 'Onbedwemd ritueel slachten is in vergelijking met slachten na bedwelmings op diverse punten nadelig voor het welzijn van het dier.' Daarnaast suggereerde hij een aantal maatregelen om het dierenwelzijn te verbeteren bij onverdoofde rituele slacht.

De kern van de huidige kritiek is dat Lambooij zijn conclusie niet (voldoende) met wetenschappelijk onderzoek onderbouwt. Is Lambooij een matig onderzoeker met een particuliere mening? Of zijn andere onderzoekers het met hem eens? Aangezien Lambooij de slachtspecialist is in Nederland,

Halal;-slacht in Dodewaard.

moeten we daarvoor naar het buitenland.

JOODS EN ISLAMITISCH

De belangrijkste onderzoeksgroep op het gebied van ritueel slachten is DIALREL, een groep Europese onderzoekers die met kennis en feiten wil bijdragen aan de discussie over religieuze slacht. De belangrijkste partners in dit netwerk komen uit Frankrijk, Duitsland, Spanje, Italië, Nederland (Bert Lambooij), Turkije en Israël. Die laatste twee maken het project extra interessant: er doen ook joodse en islamitische onderzoekers mee.

In een DIAREL-rapport van vorig jaar concluderen negen onderzoekers (waaronder Lambooij) dat

halssnedes zonder verdoving tot de hoogste risico's voor het dierenwelzijn leiden. *'Pain, suffering and distress during the cut and during bleeding are highly likely.'* Verdovingsmethoden zijn weliswaar ook niet zonder risico voor het dierenwelzijn, maar die zijn een stuk kleiner, stellen deze onderzoekers. Ze

Halssnedes zonder verdoving leiden tot de hoogste risico's voor het dierenwelzijn

citeren uit zo'n driehonderd wetenschappelijke artikelen en baseren zich op waarnemingen door veterinaire onderzoekers in slachthuizen in Duitsland, Spanje, Engeland, Frankrijk, België, Italië, Ne-

derland, Israël en Australië.

De onderzoekers concluderen niet dat onverdoofd slachten moet worden verboden. Ze dragen kennis aan voor de discussie. Hun doel is: *good religious slaughter practice*, met zo min mogelijk aantasting van dierenwelzijn. Daarbij speelt niet alleen verdoving een rol. Dieren kunnen ook onnodig lijden door slechte apparatuur of gebrek aan kennis en vaardigheden bij het personeel. DIALREL pleit daarom voor zorgvuldig opgestelde standaardprocedures. Lambooij stelde dit overigens ook in zijn literatuurstudie voor het ministerie twee jaar daarvoor.

SIMPELE TAAL

Wat was er dan mis met het rapport van Lambooij? TNO valt met name over het niet-wetenschappelijke en daarmee onzorgvuldige taalgebruik van Lambooij in zijn rapport voor het ministerie. Het EU-onderzoek van DIALREL krijgt wel een voldoende van TNO, omdat het in wetenschappelijke taal is opgesteld. Maar het verschil tussen die twee is wel te verklaren. Het doel van het rapport van Lambooij was om beleidsmakers in simpele taal uit te leggen wat de vele studies over rituele slacht en dierenwelzijn te melden hadden. **Albert Sikkema**

Rapport Lambooij: <http://library.wur.nl/way/bestanden/clc/1893418.pdf>.
Rapport DIAREL: <http://www.dialrel.eu/images/veterinary-concerns.pdf>.

The full story?
resource.wur.nl/en

PAINFUL DISCUSSION

Wageningen expert on slaughter methods Bert Lambooij has come in for fierce criticism, not least from a couple of Jewish organizations, for his statement that ritual slaughter without sedation causes suffering to the animal. He is accused of not sufficiently supporting

his findings with scientific research. Yet Lambooij's findings are in line with those of international research group DIALREL, which concluded last year that slaughter without sedation, especially by cutting the throat, carries a high risk of pain and distress. This research team, which aims to con-

tribute to sound religious slaughter practices that minimize suffering, includes Jewish and Islamic researchers. Dutch research organization TNO criticized Lambooij's report for its simple language too. But it was not an academic paper: it was a summary of research findings for policymakers.